

MARCELINA MIGACZ

SREBRNY JUBILEUSZ PRACY SIÓSTR SZENSZTACKICH NA BIAŁORUSKIEJ ZIEMI 1990-2015

1. POCZĄTKI – OCZEKIWANIE I MODLITWA

Dwadzieścia pięć lat temu zaczęła się realizować jedna z idei ks. Józefa Kentenicha¹, założyciela Międzynarodowego Apostolskiego Ruchu Szensztackiego² – praca apostolska w Europie Wschodniej, na terenie Związku Radzieckiego. Była długo oczekiwana i wymadlana. Jej źródła w myśli założyciela dopatrujemy się w okresie jego przebywania w obozie koncentracyjnym w Dachau, gdzie poznał wielu kapłanów z Polski, Czech i Rosji. Zachwycała go wiara i maryjna pobożność narodów słowiańskich, z którymi wiązał nadzieje na odrodzenie i jedność chrześcijaństwa³.

Ksiądz Kentenich pragnął, aby Ruch Szensztacki ze swą duchowością rozprzestrzenił się na wschodnich terenach Europy. Często mówił o Rosji, mając na uwadze ówczesne terytorium Związku Radzieckiego (1922-1991). Podczas od-

---

Mgr MARCELINA MIGACZ ISSM – doktorantka w Instytucie Historii KUL; e-mail: s.marcelina@szensztat.pl

¹ Sługa Boży ks. Józef Kentenich (1885-1968), niemiecki pallotyn, w 1914 r. w Vallendar w Niemczech wśród grupy pallotyńskich studentów założył Sodalicję Mariańską, która poprzez zawarty z Maryją akt przymierza miłości stała się fundamentem powstałego wkrótce Ruchu Szensztackiego.

² Międzynarodowy Ruch Szensztacki powstał w 1914 r. w Vallendar. Skupia wspólnoty różnych stanów, kapłanów, osoby konsekrowane i świeckie. Posiada wspólny cel i charyzmat, realizowany w różny sposób przez każde z ugrupowań. Jego charyzmat, podany przez założyciela, opiera się na wierze w Opatrzność Bożą, na maryjności i wychowaniu nowego człowieka w nowej społeczności.

³ Por. *Historia Krzyża Wschodniego*, mps, tłum. C. Krasoń z oryginału: J. KENTENICH (red. C.R. GRILL), *Texte zur Ostsendung*, Vallendar 1999, s. 3.

wiedzin siostr we Wschodnich Niemczech, w Friedrichroda, w maju 1950 r. – jak podaje U. Bons – „Ojciec Kentenich w swoich wykładach zainspirował wielu członków Szensztatu do pracy apostołskiej na Wschodzie. Siostronom zwrócił uwagę, by skierowały swoje spojrzenie na Wschód”⁴. Siostry w NRD podjęły tę myśl założyciela, ucząc się języka rosyjskiego. W latach sześćdziesiątych, w czasie „Wiosny Praskiej”, podjęły próby kontaktu z siostrami w ówczesnej Czechosłowacji.

2. WYJAZD DO PRACY NA BIAŁORUSI

Opatrzność Boża plan pierwszego dotarcia za granicę Związku Radzieckiego związała z Polską Prowincją Szensztackiego Instytutu Sióstr Maryi⁵. Misja była starannie przygotowywana. Już od 1976 r. siostry stworzyły Kółko Misyjne, którego członkinie modliły się w intencji misji⁶. Aż nadszedł rok 1990, gdy po rozmowach siostry prowincjalnej Miriam Ścibiorskiej z ks. Tadeuszem Kondrusiewiczem, późniejszym biskupem, podjęły się zorganizowania wyjazdu i pracy za wschodnią granicą Polski, w jednej z republik Związku Radzieckiego – Białorusi. Nadszedł czas realizacji myśli Ojca Założyciela. Pierwsze siostry wyruszyły z sanktuarium Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej⁷ w Otwocku-Świdrze w dniu 29 maja 1990 r. Były to: s. Tadeusza Chmiel, s. Michaela Błachut, s. Franciszka Orzeł⁸. Bardzo szybko zmieniła się sytuacja polityczna, gdyż już rok później ostatecznie został rozwiązany Związek Radziecki i Białoruś stała się niepodległym państwem.

Siostry przybyły do kraju maryjnego, w którym mimo wieloletniego wojującego ateizmu przetrwała wiara i miłość do Boga i Maryi. Jeszcze wiele świątyń było zamkniętych, zrujnowanych, lecz otaczanych wytrwałą modlitwą wiernych.

⁴ U. BONS, *Sanktuarium Friedrichroda*.

⁵ Szensztacki Instytut Sióstr Maryi jest jedną z gałęzi Dzieła Szensztackiego. Został założony 1 października 1926 r. w Vallendar. Jego zadaniem jest praca formacyjna wśród młodzieży żeńskiej i rodzin, wychowanie współczesnej kobiety na wzór Maryi.

⁶ Por. Kronika Prowincji Fidelitas 1945-1981 – 12 września 1976 r., s. 270.

⁷ Matka Boża Trzykroć Przedziwna – łac. *Mater Ter Admirabilis* (MTA), jest czczona w Ruchu Szensztackim jako Przedziwna Córa Boga Ojca, Przedziwna Matka Syna Bożego, Przedziwna Oblubienica Ducha Świętego. Wizerunek Maryi znajduje się w sanktuariach szensztackich rozsiadanych po wielu krajach, budowanych jako wierne kopie pierwszego sanktuarium, mieszczącego się w Vallendar koło Koblencki. Obecnie jest ich na świecie ponad dwieście. W Polsce istnieje sześć sanktuariów MTA.

⁸ Por. Kronika Prowincji Fidelitas 1982-1997 – 29 maja 1990 r., s. 722; por. także Kronika placówki w Grodnie 1990-1991, 29 maja 1990 r.

Nie istniały struktury Kościoła katolickiego. Dziś na Białorusi jest wiele odnowionych i odbudowanych sanktuariów maryjnych. W wielu królują wizerunki Matki Bożej przez długo ukrywane i otaczane czcią wiernych. Sanktuarium narodowe Białorusi znajduje się w Budstawiu, na terenie archidiecezji mińsko-mohylewskiej. Cudowny obraz Maryi z Dzieciątkiem znajduje się tutaj od 1613 r.

W diecezji grodzieńskiej, najliczniejszej pod względem liczby katolików, istnieje wiele sanktuariów maryjnych. Główne sanktuarium diecezji znajduje się w Trokielach z Matką Bożą Trokielską, będącą kopią Matki Bożej Śnieżnej, obecną od 1595 r., którą około 1664 r. uzupełniono wizerunkiem św. Kazimierza królewicza. W diecezji witebskiej, na północy kraju, w Brasławiu, Maryja patronuje jako Królowa Jezior od XV wieku. W diecezji pińskiej, w sanktuarium w miejscowości Łagiszyn cudowny obraz Maryi, jako Królowej Polesia, doznaje czci od 1634 r. W tej diecezji, w Janowie Poleskim, znane jest także sanktuarium związane z postacią św. Andrzeja Boboli, powstałe w świątyni, w której pracował, niedaleko miejsca jego pojmania i męczeńskiej śmierci⁹.

3. POCZĄTKI W GRODNIE

Przyjeżdżając do Grodna w dniu 29 maja 1990 r. siostry nie miały przygotowanego wcześniej domu, miejsca zakwaterowania, zorganizowanej i we wszystko wyposażonej placówki. Były całkowicie zdane na prowadzenie Opatrzności Bożej¹⁰. Do swojego prywatnego mieszkania przy ul. Titowa 11 przyjęła je p. Marianna Czurak¹¹. Rok później p. Marianna zmarła i siostry nie miały kwatery. Wówczas państwo Janina i Czesław Sergiejowie odstąpili im część swego mieszkania przy placu Dekabrystów. Dopiero cztery lata później, w 1994 r. siostrom udało się kupić własne mieszkanie w Grodnie przy ul. Tierieszkowej.

Opatrzność Boża prowadziła siostry także w kwestii zapewnienia wyżywienia. W dobie przełomu politycznego kraj doświadczał kryzysu gospodarczego. Niektóre produkty można było nabyć tylko na kartki żywnościowe, które siostrom nie przysługiwały, inne za okazaniem miejscowych dowodów osobistych. W kronice pod datą 16 czerwca 1990 r. siostry zapisały: „Sytuacja dotycząca naszego wyżywienia i utrzymania nie jest taka prosta, gdyż niektóre artykuły, jak: mąka,

⁹ Por. www.catholic.by

¹⁰ Por. Kronika placówki w Grodnie 1990-1991 – 29 maja 1990 r.

¹¹ Por. List s. Franciszki Orzeł do siostry prowincjalnej Miriam Ścibiorskiej, Grodno, 29 maja 1990 r.

cukier, mydło, są w sprzedaży na kartki. Wędlin, mięsa jest raczej brak w sklepach, ale za to chleb i śmietana są tutaj wyjątkowo dobre i bez katek. Głodu nie doznajemy. Opatrzność Boża czuwa nad nami poprzez ludzi, którzy przynoszą nam mleko, cukier, jajka, wędlinę”¹².

4. PIERWSZE PRACE

Kościół na Białorusi czekał na siostry, które z oddaniem podejmą się wszelkiej działalności na rzecz prowadzenia ludzi do Chrystusa. Już na drugi dzień po przyjeździe rozpoczęły pracę w parafii pw. Matki Bożej Anielskiej – w kościele franciszkańskim, wówczas jeszcze obsługiwanym przez księży diecezjalnych. Pomogły w przygotowaniu Mszy św. prymicyjnej ks. Jana Gaweckiego. Od czerwca prowadziły zajęcia katechezy, przygotowujące do sakramentu I spowiedzi i I Komunii św. w tym kościele oraz w farze – parafii pw. św. Franciszka Ksawerego, a także w pobliskich miejscowościach: Indurze, Brzostowicy i Kwasówce. Kursy katechetyczne trwały miesiąc, gromadziły duże grupy osób spragnionych Chrystusa. W 1990 r. przygotowały do I Komunii św. 895 osób, w 1991 r. – około 800¹³.

Siostry położyły podwaliny pod przyszłe struktury nauczania religii w diecezji grodzieńskiej. Pierwsze przeprowadzane katechezy były na bieżąco omawiane z ks. bp. T. Kondrusiewiczem. Dzieci zaczęły przystępować do sakramentu I Komunii św. w sposób uroczysty, oficjalny, w odświętnych strojach. Nauka odbywała się najczęściej w kościołach, ponieważ nie było jeszcze sal zaadaptowanych do tego celu. Ciekawy i wesoły jest fakt, że dzieci z parafii franciszkańskiej w 1991 r. uczęszczały na katechezę do tzw. Sali Włodzimierza Lenina – konferencyjnej auli szpitala mieszczącego się w dawnym franciszkańskim klasztorze. W czasie zajęć pod wielkim portretem Lenina i napisem: *Идеи Ленина живут и побеждают* – Idee Lenina żyją i zwyciężają – stał krzyż i zdjęcie papieża Jana Pawła II¹⁴.

W dniu 1 września 1990 r. zostało powołane do istnienia pierwsze na Białorusi Wyższe Seminarium Duchowne. Siostry włączyły się w jego organizację, szczególnie przy wyposażaniu budynków oddawanych sukcesywnie na potrzeby semi-

¹² Kronika placówki w Grodnie 1990-1991 – 16 czerwca 1990 r.

¹³ Por. tamże.

¹⁴ Por. tamże.

narium. Wyrazy uznania należą się szczególnie s. Franciszce, która pomagała w sprowadzaniu z Polski wielu elementów wyposażenia, m.in. ołtarza i paramentów liturgicznych. Wraz z nią transporty przywoził kleryk Józef Staniewski, obecny biskup pomocniczy diecezji grodzieńskiej. Podczas Mszy św. inauguracyjnej w darach ofiarnych niesiony był duży obraz Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej, który zawisł w seminaryjnym korytarzu¹⁵.

Kolejnym polem działalności siostr w Grodnie było niesienie pomocy materialnej. Siostry podjęły pracę charytatywną przez zorganizowanie Caritas. Inicjatorką i odpowiedzialną za przedsięwzięcie była s. Franciszka Orzeł. Dzięki udzielanym z Zachodu darom w postaci odzieży, produktów żywnościowych i pieniędzy, siostry docierały do osób najbiedniejszych i potrzebujących pomocy. Działalność charytatywna w kraju reżimu komunistycznego znalazła podatny grunt i zaczęła się dynamicznie rozwijać. Pierwszy transport przybył na Białoruś 8 grudnia 1990 r. Wydarzenie to dało podwaliny pod powstanie prężnie działającej dziś narodowej Caritas¹⁶.

5. APOSTOLAT W DUCHU RUCHU SZENSZTACKIEGO

Od 8 września 1990 r. w kościele franciszkańskim siostry zapoczątkowały pracę apostolską. Rozpoczęły się spotkania formacyjne pierwszej grupy dziewcząt szensztackich. W dniu 27 czerwca 1992 r. dziewczęta po raz pierwszy przybyły do Polski, do Sanktuarium Wierności. Była to pielgrzymka 87 dziewcząt zorganizowana przez s. Bogdanę Piechniczek. Od 8 listopada 1990 r., także w tej parafii, z inicjatywy s. Katarzyny Antolak, został zapoczątkowany Krąg Adoracji Najświętszego Sakramentu. Była to wspólnota, która znalazła podatny grunt. Zaczęła się dynamicznie rozwijać w wielu innych parafiach Grodna i miastach diecezji, m.in. Mostach i Smorgoniu. Siostry podjęły także pracę formacyjną wśród matek i rodzin szensztackich, których oficjalne grupy powstały w 1999 r., założone przez s. Virginię Zawadzką¹⁷.

Od 1993 r. siostry zaczęły organizować rekolekcje dla dziewcząt. W tym celu oddano do remontu budynek Caritas w Iszczoźnie. Pierwsze rozpoczęły się poświęceniem domu przez bp. Aleksandra Kaszkiewicza w asyście ks. Wincentego Lisow-

¹⁵ Por. Wywiad z s. Franciszką Orzeł, cz. II – 9 sierpnia 2008 r., nr 2, s. 2n.

¹⁶ Por. Kronika placówki w Grodnie 1990-1991 – 8 grudnia 1990 r.; por. także Wywiad z s. Franciszką, nr 3, s. 5-9.

¹⁷ Por. tamże.

skiego. Od tej pory, choć w trudnych warunkach, regularnie odbywały się tam re-kolekcje letnie i zimowe, dni skupienia dla dziewcząt, dzieci, rodzin. Siostry stałe ponosiły wiele trudów i ofiar. Doświadczały represji władz państwowych, kontroli, stawiania wysokich wymagań dotyczących funkcjonowania ośrodka.

Drogę do ludzkich serc, do których Opatrzność Boża kierowała siostry, otwierała im Maryja. W wizerunku *Mater Ter Admirabilis* docierała do wielu domów. Obraz MTA siostry przywiozły ze sobą z Polski i przy różnych okazjach roz-dawały obrazki z Matką Bożą Trzykroć Przedziwną. Dzieci otrzymywały je jako pamiątkę I Komunii św., księża w dniu święceń kapłańskich. Od 1992 r. Matka Boża Trzykroć Przedziwna rozpoczęła wędrówkę do mieszkańców Grodzieńsz-czyzny w tzw. *pielgrzymującym sanktuarium*¹⁸. Od 2010 r. peregrynuje także na terenie archidiecezji mińsko-mohylewskiej.

Dynamiczny rozwój Ruchu Szensztackiego na Białorusi, powstawanie jego nowych wspólnot i kult maryjny przyczyniły się do umieszczenia obrazu *Mater Ter Admirabilis* w kościele franciszkańskim w Grodnie. Został on poświęcony w dniu 5 stycznia 2003 r. przez abp. Tadeusza Kondrusiewicza w asyście bp. Aleksandra Kaszkiewicza i bp. Antoniego Dziemianko. Na uroczystości były obecne wszystkie siostry katechetki pracujące przy tej parafii od 1990 r. Uroczystość koronacji obrazu koronami pobłogosławionymi przez Jana Pawła II miała miejsce 2 stycznia 2005 r. Przewodniczył jej i głównym koronatorem był abp Kondrusiewicz. Maryja otrzymała tytuł Królowej Serc Ludzkich¹⁹.

6. KONTYNUACJA ZAPOCZĄTKOWANYCH DZIEŁ

Odradzanie się życia z wiary na Grodzieńszczyźnie przyniosło pragnienie pogłębienia wiedzy religijnej. Od połowy lat dziewięćdziesiątych siostry katechizowały dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, młodzież i studentów. Wraz z nimi przygotowywały okolicznościowe przedstawienia związane z rokiem litur-gicznym, występy dziecięcych scholi. W ciągu dwudziestu pięciu lat pracy siostry

---

¹⁸ Pielgrzymujące sanktuarium jest małą kapliczką z wizerunkiem Matki Bożej Trzykroć Prze-dziwnej, która peregrynuje wśród rodzin i osób pragnących przyjąć ją do swych domów i modlić się za Jej wstawiennictwem. Idea wywodzi się z ewangelijnej sceny nawiedzenia przez Maryję św. Elżbiety. Została zainicjowana przez Sługę Bożego Joao Luiza Pozzobona (1904-1985) w 1948 r. w Brazylii.

¹⁹ Por. Kronika kościoła i klasztoru OO. Franciszkanów w Grodnie (1 września 1996-) – 5 marca 2003 r., s. 114-116 oraz 2 stycznia 2005 r., s. 168 n; por. także Kronika placówki w Grodnie 2002-14 listopada 2003, 3-5 stycznia 2003 r.; Akt koronacji obrazu Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej w Grodnie, 2 stycznia 2005 r.; Kronika placówki w Grodnie 28 sierpnia 2004-30 września 2007 – 2 stycz-nia 2005 r., s. 26-36.

obejmowały katechizacją następujące miejscowości: Grodno – katedra, kościół franciszkański oraz Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, Mosty, Mosty Prawe, Mikielowszczyzna, Różanka, Balla Kościelna, Grandzicze, Putriszki. Mimo niewielkiej liczby sióstr obecnie pracujących na Białorusi, kontynuują one dzieła zapoczątkowane przez poprzedniczki. Zbierają owoce zasianych pól, a także dalej sięją duchowe ziarna. Nadal odbywa się katechizacja, spotkania formacyjne w duchowości szensztackiej dla grup dziewcząt, rodzin, matek, Apostołów Maryi, kręgów Adoracji Najświętszego Sakramentu, pielgrzymujących sanktuariów MTA.

7. FILIA PLACÓWKI W MOSTACH

Bardzo szybko po przyjeździe sióstr na Białoruś, 30 września 1992 r. powstała filia placówki w Mostach. Zapoczątkowanie tej misji było związane z rozwijającym się na Grodzieńszczyźnie kultem Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej. W dniu 6 kwietnia 1992 r. bp A. Kaszkiewicz erygował w Mostach nową parafię pod wezwaniem Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej, której proboszczem mianował ks. Ryszarda Jakubca. Powołanie do istnienia nowej parafii, tytularnie nawiązującej do maryjnego posłannictwa Szensztatu, było dla sióstr znakiem Bożej Opatrzności i potwierdzeniem szerzenia misji na Wschodzie. W dniu 22 lipca 2000 r. kościół został konsekrowany i oddany wiernym²⁰.

Do podjęcia nowych zadań w Mostach zostały wydelegowane dwie siostry: s. Klara Spałka, którą w pierwszych tygodniach zastąpiła s. Celina Junik, oraz s. Elwira Kędzia. W pierwszym tygodniu po przyjeździe siostry rozpoczęły katechizację w trzech miejscowościach: Mostach Prawych, Mostach, Mikielowszczyźnie. Od roku 1994 także w Różance. Obok katechizacji podjęły działalność apostolską wśród dziewcząt, matek, rodzin, Apostołów Maryi, Kręgu Adoracji Najświętszego Sakramentu. Także tutaj doświadczyły trudności. Nie miały własnego mieszkania ani wyposażonych sal katechetycznych do dyspozycji. Dziś w Mostach także jest kontynuowana praca zapoczątkowana przed laty, choć obecnie jest tylko jedna siostra katechetka. Pracę apostolską prowadzi druga siostra dojeżdżając z Grodna. Ważnym wydarzeniem w historii pracy sióstr w Mostach była koronacja obrazu Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej, w tymczasowej ka-

---

²⁰ Por. Dekret erekcji parafii pw. Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej, bp A. Kaszkiewicz, Grodno, 6 kwietnia 1992 r., syg. N47/92; por. także Kronika domu w Mostach 29 września 1992-1993; Kronika placówki w Grodnie 1992.

plicy, jako Królowej Rodzin. Podczas tej uroczystości po raz pierwszy na Białorusi członkowie Ruchu Szensztackiego oddali się Matce Bożej w przymierzu miłości. Zawarło je 46 dziewcząt i 38 dziewczynek z Grodna, Mostów Prawych, Mostów i Różanki²¹.

8. FILIA PLACÓWKI W MIŃSKU

Po prawie dwudziestoletniej pracy sióstr na Białorusi Opatrzność Boża skierowała je do stolicy kraju. W dniu 1 września 2009 r. rozpoczęły pracę w sercu białoruskiego Kościoła, w kurii biskupiej na terenie archidiecezji mińsko-mohylewskiej dwie siostry: Marcelina Migacz i Marina Tołkacz. Siostry, obok codziennych obowiązków, podjęły także służbę apostołską. Katechizują dzieci w mińskich parafiach: katedralnej pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny i pw. Podwyższenia Krzyża Świętego. Włączają się w pomoc charytatywną, połączoną z duchową w szpitalu onkologicznym dla dzieci. Prowadzą spotkania dla osób należących do kręgów i przyjmujących w parafiach *pielgrzymujące sanktuarium MTA* oraz dla grupy rodzin szensztackich²².

9. SŁOWO ABP. TADEUSZA KONDRUSIEWICZA

Arcybiskup Tadeusz Kondrusiewicz, który zaprosił siostry do przyjazdu na Białoruś, skierował słowa wdzięczności do wszystkich sióstr tutaj pracujących na przestrzeni minionych dwudziestu pięciu lat. „Przewielebna Siostrze Prowincjalna M. Lidio Czerwonka, Drogie Siostry świętujące Srebrny Jubileusz posługi Sióstr Szensztackich na Wschodzie «Oto dzień, który dał nam Pan! Radujmy się w nim i weselmy» (Ps 118(117), 24). Serdecznie witam i pozdrawiam wszystkie słowami Psalmu, który często wykorzystuje się w okresie wielkanocnym, kiedy chrześcijański świat świętuje zwycięstwo Chrystusa nad grzechem, śmiercią i szatanem, i składam najserdeczniejsze gratulacje z okazji jubileuszu 25-lecia służenia na Wschodzie. Po długich dziesięcioleciach prześladowań Kościoła za Bugiem stopniowo odradza się i umacnia. W tym procesie zapowiedzianym przez Maryję w Fatimie w dalekim 1917 r., kiedy ateistyczny reżim zaczął wchodzić na te tereny,

---

²¹ Por. Kronika domu w Mostach 29 września 1992-1993; 1994-1995.

²² Por. Kronika placówki w Mińsku 1 września 2009-2010.

Szensztacki Instytut Sióstr Maryi bierze aktywny udział. Wasz przyjazd, najpierw na Białoruś, a potem do Rosji, rzeczywiście stał się wydarzeniem, które dał Pan.

Obecność, praca i świadectwo Sióstr Szensztackich w Grodnie, Mostach, Moskwie, Sankt-Petersburgu i Kaliningradzie, a także prowadzenie w duchu swego charyzmatu katechizacji, duszpasterstwa rodzin i młodzieży, pracy charytatywnej itd. stały się błogosławieństwem dla ludzi, którzy tam mieszkają i szukają Boga. Poprzez Wasze ofiarne zaangażowanie się w odrodzenie i życie tamtego Kościoła, wstąpił w niego nowy duch, stał się bardziej dynamicznym i zdolnym odpowiadać na wyzwania współczesności.

Boża Opatrzność sprawiła, że dane było mi stać u początku posługi Sióstr Szensztackich na tamtych terenach. Dziękuję wszystkim Siostram i każdej osobie, że przyjęły moje zaproszenie i poszły ze mną w niewiadome, które obecnie stało się bardzo znanym. Dzięki Waszej posłudze na Wschodzie zakorzeniła się idea założyciela Ruchu Szensztackiego o. Józefa Kantenicha, który do końca umiłował Kościół, o zawierzeniu Maryi. Jak poprzez Maryję przyszło zbawienie, tak też poprzez Nią ma nastąpić odrodzenie i umocnienie wiary. Kto Jej zawierzy, nie zostanie zawiedzony. Dzisiaj razem z Wami śpiewam Hymn «Magnificat» – Wielbij duszo moja Pana, bo wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny (por. Łk 1,46-49) i wypraszam błogosławieństwo Boże i opiekę Trzykroć Przedziwnej Maryi na dalsze lata posługi Kościołowi na Wschodzie. «Ad multos Annos!» Z wdzięcznością, modlitwą i błogosławieństwem. Abp Tadeusz Kondrusiewicz, Metropolita Mińsko-Mohylewski²³.

*

Minione dwadzieścia pięć lat pracy na Białorusi było szlakiem, którym siostry na wzór Maryi wiodły ludzi do Chrystusa. Dla wszystkich sióstr przebywających w tym kraju na przestrzeni lat, aż do dzisiaj, była to droga radosnej służby, w której stale odczuwały Boże błogosławieństwo. Była także drogą krzyża, trudów, doświadczeń i nieustannego zawierzenia Bożej Opatrzności. Szlakiem codziennego doświadczania nicości oraz bezradności i jednocześnie miłosiernej miłości Boga. Była drogą niepewności i ciągłego „życia dziś”, czyli cudu przemiany w nowego człowieka. Była drogą dwudziestu pięciu lat wychowywania przez Maryję i tak jak Ona stawania wobec „śmierci” rozumu, serca i własnej woli.

---

²³ Słowo abp. T. Kondrusiewicza do siostry prowincjalnej M. Lidii Czerwonki z okazji imienin oraz do sióstr z okazji jubileuszu 25-lecia pracy na Białorusi, Mińsk, 10 kwietnia 2015 r.

Opisana w artykule działalność sióstr nie jest w stanie ukazać wszystkich dzieł Bożych dokonanych na Białorusi. Oddaje zaledwie ogólny zarys szlaku pierwszej placówki sióstr szensztackich na Wschodzie. Wybrane wydarzenia dowodzą powoli realizującej się myśli założyciela, ks. J. Kentenicha, o odradzaniu się wiary i umacniania Kościoła na Wschodzie, o wychowywaniu nowego, świętego człowieka, na wzór Maryi. Pokazują prowadzenie Bożej Opatrzności, która nieustannie czuwa i prowadzi Kościół Chrystusowy ku pełnej dojrzałości. Świadczą, że silnej wiary człowieka nie są w stanie zburzyć żadne trudności, przeciwności i prześladowania. Dziś, spoglądając wstecz, z radością możemy powtarzać za prorokiem Izajaszem – „Oto Pan, w którym złożyliśmy naszą ufność: cieszymy się i radujmy z Jego zbawienia!” (Iz 25,9).

BIBLIOGRAFIA

- KENTENICH J., Texte zur Ostsendung, tłum. C. Krasoń, Vallendar 1999.
Kronika Prowincji Fidelitas: 1945-1981, 1982-1997.
Kronika domu Instytutu Sióstr Maryi w Mostach 1992-1993, 1994-1995.
Kronika placówki Instytutu Sióstr Maryi w Grodnie 1990-1991, 2002-2003, 2004-2007.
Kronika kościoła i klasztoru OO. Franciszkanów w Grodnie 1996-
Kronika placówki Instytutu Sióstr Maryi w Mińsku 2009-2010.
Wywiad z M. Franciszką Orzeł z sanktuarium Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej w Otwocku- Świdrze z 9 sierpnia 2008 r.

SILVER JUBILEE OF WORK OF THE SCHOENSTATT SISTERS OF MARY IN BELARUS, 1990-2015

S u m m a r y

The International Schoenstatt Movement is the idea of Fr. Joseph Kentenich, who wanted to spread it in Eastern Europe. He often spoke of Russia, bearing in mind the then Soviet Union territory (1922-1991).

In 1976, sisters of the Polish Province of the Schoenstatt Institute of the Sisters of Mary created the Missionary Circle, whose members prayed for the mission and then undertook to organize their trips and work beyond the Polish Eastern border. On May 29, 1990, the first sisters departed from the Sanctuary of the Mother Thrice Admirable in Otwock-Świdre to Grodno (then in the Republic of Belarus). They served in the parishes of St. Mary of the Angels and of St. Francis Xavier and of Immaculate Conception of the Most Blessed Virgin Mary in Grodno and Indura, Brzostowica, Kwasówka, Mosty, Mosty Prawe, Mikielowszczyzna, Różanka, Balla Kościelna, Grandzicze, Putriszki, and Minsk.

They conducted catechesis sessions preparing for the sacrament of Confession and Holy Communion. They undertook charity work by organizing *Caritas*, apostolic work among girls, mothers and families of Schoenstatt, the Apostles of Mary, the circles of Adoration of the Blessed Sacrament, the pilgrimage sanctuaries of *Mater Ter Admirabilis*, and the retreats for girls. In 2015, the sisters celebrated the 25th jubilee of their work in Belarus.

Key words: International Schoenstatt Movement; Joseph Kentenich; Soviet Union; Belarus; Grodno; Sanctuary of the Mother Thrice Admirable; *Mater Ter Admirabilis*

Translated by Karolina Jurak

SREBRNY JUBILEUSZ PRACY SIÓSTR SZENSZTACKICH NA BIAŁORUSKIEJ ZIEMI 1990-2015

Streszczenie

Międzynarodowy Ruch Szensztacki jest ideą ks. Józefa Kentenicha, który pragnął, aby rozprzestrzenił się on na wschodnich terenach Europy. Często mówił o Rosji, mając na uwadze ówczesne terytorium Związku Radzieckiego (1922-1991).

Siostry z Polskiej Prowincji Szensztackiego Instytutu Sióstr Maryi w 1976 r. stworzyły Kółko Misyjne, którego członkinie modliły się w intencji misji, a następnie podjęły się zorganizowania wyjazdu i pracy za wschodnią granicą Polski. Pierwsze siostry wyruszyły z Sanktuarium Matki Bożej Trzykróć Przedziwnej w Otwocku-Świdrze 29 maja 1990 r. do Grodna (wówczas Białoruska Socjalistyczna Republika Rodziecka). Posługiwały w parafiach Matki Bożej Anielskiej i św. Franciszka Ksawerego oraz Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Grodnie oraz w Indurze, Brzostowicy, Kwasówce, Mostach, Mostach Prawych, Mikielowszczyźnie, Różance, Balli Kościelnej, Grandziczach, Putriszkach, Mińsku – prowadziły katechezy przygotowujące do sakramentu I spowiedzi i I Komunii św. Podjęły pracę charytatywną przez zorganizowanie *Caritas*, pracę apostolską wśród dziewcząt, matek i rodzin szensztackich, Apostołów Maryi, kręgów Adoracji Najświętszego Sakramentu, pielgrzymujących sanktuariów *Mater Ter Admirabilis*, rekolekcje dla dziewcząt. Siostry świętują 25-lecie służby na Białorusi.

Słowa kluczowe: Międzynarodowy Ruch Szensztacki; Józef Kentenich; Związek Radziecki; Białoruś; Grodno; sanktuarium Matki Bożej Trzykróć Przedziwnej; *Mater Ter Admirabilis*

1. 1990 r. – pierwsze siostry, które przyjechały do pracy w Grodnie,
w mieszkaniu p. Marianny Czurak. Od lewej: s. Michaela Błachut, s. Franciszka Orzeł,
p. Marianna Czurak, s. Katarzyna Antolak

2. 28 lipca 1990 r. – I Komunia św. w katedrze w Grodnie,
której udziela abp Tadeusz Kondrusiewicz

3. 25 stycznia 1991 r. – pierwszy transport pomocy humanitarnej udzielanej
przez grodzieńską Caritas – s. Franciszka Orzeł i Ruppert Immesberger z Caritas Speyer

4. 28 maja 1992 r. – grupa dziewcząt szensztackich na terenie budowy kościoła pw. Matki Bożej Trzykroć Przedziwnej w Mostach

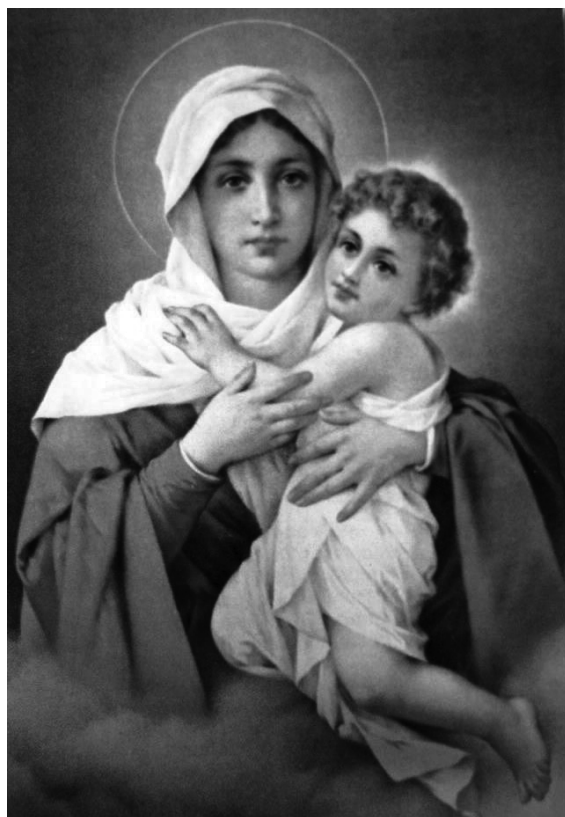
5. Maj 2014 r. – dzieci pierwszokomunijne w katedrze w Grodnie z ks. proboszczem Janem Kuczyńskim i s. Marleną Kościelny

6. 11 czerwca 2015 r. – siostry szensztackie świętujące jubileusz 25 lat pracy na Białorusi

7. 12 czerwca 2015 r. – jubileusz 25 lat pracy sióstr szensztackich na Białorusi. Z siostrami i kapłanami abp Tadeusz Kondrusiewicz z Mińska i bp Józef Staniewski z Grodna

8. Matka Boża Trzykroć Przedziwna